

A modern információs társadalom jellemzői

Vázlat

- I. Az információs társadalom és az IKT fogalma
- II. Az információs társadalom polgára
- III. Az emberiség információs lépcsőfokai
- IV. Az IKT eszközök, rendszerek bevonulása az információs társadalomba
- V. Az IKT veszélyei

I. Az információs társadalom

Az információs társadalmat nevezik „tudástársadalomnak”, illetve „tudás alapú társadalomnak”.

Az a társadalom, amelyben az információs technológiák meghatározó szerephez jutnak, földrajzi és politikai korlátozás nélkül egyre több ember számára válik lehetővé, hogy a hálózaton keresztül

- kommunikáljon a világ bármely részén levő embertársával
- és óriási információtömeghez jusson.

Az információs társadalom végső célja az állampolgárok életminőségének javítása, életszínvonalának folyamatos növelése.

II. Az információs társadalom polgára

Offline személyiség: számítógéppel közvetlen kapcsolatban nem levő (pl. régimódi nagymami)

Online személyiség: állandó kapcsolatban van a számítógéppel, hálózattal-általában internettel, majdnem szünet nélküli kommunikációban áll a szoftverekkel és más személyekkel - amit a munka, vagy a szabadidős tevékenység követel meg. (pl. Pistike aki, mindent a netről „szed”)

III. Az emberiség információs lépcsőfokai

Egyes szakemberek a múlt század negyvenes éveire vezetik vissza az információs társadalom keletkezését, amelynek fő elemei az *elektronikus, digitális számítógép fejlesztése, a tranzistor megjelenése, az emberi öröklésért felelős molekula, a DNS szerkezetének feltárása* voltak.

Az információs forradalmak vezettek el az információs kialakulásához:

- az első információs forradalmat a **beszéd** kialakulása jellemezte (ismeretátadás);
- a második információs forradalmat az **írás** és az írásbeliség bevezetése jelentette (távolsági kommunikáció fejlődik (például levelezés)
- a harmadik információs forradalmat a **könyvnyomtatás** feltalálása reprezentálta (ismeretek tömeges terjedése)
- **Távközlés** forradalma (kb. 1850-1950, **távíró, telefon, rádió, tévé**)- informatikai szempontból a távolságok „megszűnnek”. A távíró a 19. sz.-ban a kereskedelem és a szállítás információs igényeit elégítette ki, majd a 20. sz.-ban a tévé, rádió célja a kultúra terjesztése, a tájékoztatás és a szórakoztatás lett.

- **Számítástechnika** forradalma - bizonyos gondolkodási folyamatok (algoritmikus gondolkodás) tárgyiasulnak a számítógépekben, programokban, adattárolásnak, feldolgozásnak új formái alakulnak ki.
- **Net** forradalma – új információs mező született.

Az információs társadalom az információ szerepét hangsúlyozza a társadalomban, mely akkor jöhet létre, ha a társadalom többsége részt vehet abban, azaz birtokában van az (IKT) eszközöknek és a felhasználásunkhoz szükséges tudásnak.

IV. Az IKT eszközök, rendszerek bevonulása az információs társadalomba

Az IKT vagy ICT mozaikszó az angol Information and Communication Technology szó szerkezet rövidítéséből alakult ki. Magyarul az információs és kommunikációs technológia, röviden infokommunikációs technológia szerkezettel adhatjuk vissza.

Az IKT az informatika, a telekommunikáció és az adatbázisok, hálózatok technológiájának egyesítése. A gyakorlatban ez a rádió, a televízió, a telefon, az internet és a számítógép adta lehetőségek ötvöze. Az IKT-nak köszönhetően az emberek kommunikációs lehetőségei kitágulnak, a munkájuk, szórakozási és tájékoztatói lehetőségeik színesednek, széleskörűvé válnak, és az infrastrukturális, földrajzi kötöttségektől, korlátoktól felszabadulnak.

Drasztikusan változnak a kommunikáció informatikai formái is. Az új közösségi oldalak (pl. Facebook), a vélemények, pillanatnyi gondolatok közlésére alkalmas felületek (Twitter), a nagy tudásbázisok (Wikipédia) mellett újfajta weboldalak jelennek meg. Ezek igazából nem is technikai szempontból adnak újat, hanem a mögöttük meghúzódó, gondolkodásmódbeli váltásban.

Példák az IKT használatára a hétköznapi életben:

A számítógép bevonult az iparba, kereskedelembe, bankrendszerbe, közigazgatásba, oktatásba, vagyis a társadalom majdnem minden részébe.

1. Egyre több háztartásban van számítógép, és hálózati lehetőség, internethozzáférés azonnali kommunikációs lehetőség a világ bármely részén élő embertársunkkal. Ma (2007-es adat) 10-ből 4 magyarországi háztartás rendelkezik személyi számítógéppel és magyar háztartások 33 %-ában van szélessávú internet hozzáférés.
2. Táv munkavégzés: munkánkat amennyiben lehetséges, otthon, szabadon megválasztott munkaidőben végezzük, eredményét pedig a munkáltató a saját szögén le tudja olvasni.

Előnye: munkába járás elhagyásával időt takaríthatunk meg, rugalmasabb időbeosztással, növekszik a munkavállalók hatékonysága, csökken a munkahelyi stressz mértéke. Hátránya: személyes kapcsolatok hiánya, csökken a szerepe a csoportos munkavégzésnek. Ha van is csoportmunka, akkor is személytelenebb, hisz az egyes csoportokban dolgozók fizikailag egymástól igen nagy távolságban lehetnek.

3. Általános naprakész tájékoztatói rendszer – napi információk a világ minden részéről
4. Hivatalok, államigazgatási intézmények ügyfélszolgálati és tájékoztatói lehetőségei bővülnek.
5. gyors ügyintézés: Otthonainkból nézhetünk utána és intézhetjük pénz- és adó ügyeinket és egyéb feladatainkat anélkül, hogy munkaidőben várakoznánk valamilyen hivatalban.

Mo-on 2001-ben indult a kormányzati portál, melyet jelenleg a www.magyarország.hu címen érhetünk el. Segítségével állampolgárokat érintő információkat és szolgáltatásokat érhetünk el. A szolgáltatásokhoz ingyenes regisztráció és bejelentkezés szükséges.

www.magyarország.hu/ügyfélkapu szolgáltatásai

- adó és járulékbemutató
- internetes okmányiroda (ahol lakcímkártya, jogosítvány, anyakönyvi ügyekben indíthatunk ügymenetet, foglalhatunk időpontot)
- E-felvételi
- Az OEP (=Országos Egészségbiztosítási Pénztár) szolgáltatásai.: TAJ-szám érvényességének ellenőrzése. Biztosított jogviszony lekérdezés.

6. Biztosítási, pénzügyi, tőzsdei virtuális szolgáltató központok elterjedése, elektronikus pénz elterjedése (digi-cash, E-cash => Pl. Master Card és Visa kártyát használhatjuk internetszolgáltatások megfizetésére.)

7. A virtuális üzlet és szolgáltatási központok elterjedése:

Webáruházak

elektronikus vásárlás lehetősége:

Lebonyolítása az online áruházakban gyakran virtuális bevásárlókocsival történik, a belerakott árukat és összeget fizetés előtt felülvizsgálhatjuk. Megadva a bankkártya típusát, számát, lezajlik a művelet. Utána futárral vagy postával küldik az árut.

Előnyei :

- otthonról , munkahelyről vásárolhatunk, távolság, időjárás, közlekedés nem akadály, szállítást futár vagy posta szolgálat végzi..
- A képernyőn megtekinthetjük az árut, szolgáltatást, tanulmányozhatjuk, összehasonlíthatjuk a tulajdonságaikat paramétereiket, árukat, más áruházakéval.
- nagy kínálat
  - olcsóbban kínálják áruikat
  - egyes esetekben azonnal hozzájuthatunk az áruhoz (pl. ha jegyet, vagy adatot vásárolunk.)

8. hitelkártya, mobiltelefon, PC — lerövidül a tevékenységek ideje

9. iparban- sorozatgyártás (rugalmas számítógépes technológia alkalmazható)

10. egészségügy területén is jelentős változást hozott az információs társadalom fejlődése. Az új alkalmazások (diagnosztizáló eszközök, ultrahangos berendezések) megkönnyítik az egészségügyi dolgozók munkáját, segítik a diagnózisok pontosabb felállítását. Így sok betegség már korai stádiumban felismerhető és gyógyítható. Beteg nyilvántartási rendszerek sokkal áttekinthetőbbek és egyszerűbben kezelhetők.

IKT az oktatásban:

1. A modern információs társadalom igényli az élethosszig tartó tanulást
2. Egyéni tanulást/számonekérést biztosító szoftverek elterjedése
3. Az interaktív oktatástechnika jelképévé vált a digitális tábla.
4. Multimédia használata
5. Adatbázisok használata – lásd az 1. tételt ahol ezek részletesebben le vannak írva.
6. Távoktatás elterjedése

7. Tanulás az internet használatával:

Kimeríthetetlen adatforrás a web. Az internet egészén kereshetünk keresőgépekkel vagy tematikus keresőkkel, nyilvános adatbázisokban, elektronikus könyvtárakban, katalógusokban: a talált dokumentumok személyes használatra általában letölthetők, kinyomtathatóak. Rugalmasabbak, mint a hagyományos katalógusok, mert sokféle szempont szerint lekérdezhetőek.

Pl:

www.neumann-haz.hu

www.mokka.hu

www.epa.hu

www.mek.oszk.hu (Magyar Elektronikus Könyvtár)

MOKKA (Magyar Országos Közös Katalógus)

EPA (Elektronikus Periodika Adatbázis)

tematikus keresők:

www.startlap.com

www.matematika.lap.hu,

www.informatika.lap.hu,

www.kepeslap.lap.hu, www.smiley.lap.hu

kulcsszavas, vegyes keresők : www.origo.hu

www.google.com

Oktatási portálok:

www.om.hu

www.sulinet.hu ,

<http://sdt.sulinet.hu> (Sulinet Digitális Tudásbázis)

V. Az IKT veszélyei

Fontos hogy a gép ne károsítsa, ne zavarja az embert. Illeszkedjen a test és a kéz méreteihez, mozgásához, az ember érzékszerveihez.

MONITOR+Világítás

ablak, képernyő, világítás viszonya- tükröződések elkerülése

monitor feltöltődése- porszemcsék hatása a szemre - szemfájás, könnyezés

szem távolsága képernyőtől - felbontás, képpontok mérete

Védekezés: 17colos monitor vagy korszerű LCD monitor, megfelelő elhelyezése a fényviszonyoknak megfelelően. Távolság a monitortól: 60-70cm.

MUNKAASZTAL, BILLENTÜZET

Rossz elhelyezés természetellenes, kényelmetlen testtartásra kényszerítheti a felhasználót. (fájó hát – nyak - csukló -ujjak, zsibbadás)

Védekezés: jól kiválasztott asztal a perifériáknak. Állítható forgószekék, az alkar párhuzamos az asztal síkjával. Rendszeres pihenők, mozgás torna, helyes testtartás, ergonomikus billentyűzet (kifliszerű, ívelt kialakítás) optikai egér

GÉPHÁZ, NYOMTATÓ

hűtőventillátor , winchester zajos lehet, rezonálhat. Az egyenletes zaj feszültté teheti az embert.

Lézernyomtató gőze egészségtelen

Védekezés: zajmentes ventillátor beszerzése, gyakori szellőztetés.

SZÁMÍTÓGÉPES FÜGGŐSÉG KIALAKULÁSA

Rendszeresen, sokat játszó, chatelő, internetböngésző embereknél függőség alakulhat ki. Emiatt elhanyagolják a tanulást, munkát.

Interneten könnyen elérhető a pornó és sok olyan információ, ami káros gyerekek számára.

Védekezés: iskolai nevelés, szülői odafigyelés, önkontrol.

KÖZÖSSÉGI OLDALAK

Az internetes közösségi oldalak, mint például az iwiv, a myvip, vagy éppen az angol facebook megjelenésük óta egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek. E honlapok célja az ismerősök keresése, és a velük való könnyebb kapcsolattartás. Az emberek többségéről kiderül az életkora, a munkahelye, a szokásai, az e-mail címe és sokszor még a telefonszáma is. Ezért ezek a portálok többnyire veszélyt is jelentenek a felhasználóknak, mindenki számára látható adataikkal könnyen vissza lehet élni.

Mindenki kitergeti az életét a közösségi portálokon, így akik vissza akarnak élni ezzel, azok meg is tudják tenni.

SZÁMÍTÓGÉPES BŰNÖZÉS:

Jogosulatlan adathasználat, elektronikus betörés, víruskészítés.